

Afgørelser – Reg. nr.:

Fredningen vedrører:

Domme

Taksationskommissionen

Naturklagenævnet

Overfredningsnævnet

Fredningsnævnet

Kendelser

Deklarationer

NATURKLAGENÆVNET>

**Naturklagenævnets afgørelse
af 14. juni 2007
i sagen om fredning af Hornbæk Indlandsklit
i Helsingør Kommune
(sag nr. NKN-111-00013)**

Fredningsnævnet for Frederiksborg Amt har den 21. september 2005 truffet afgørelse om fredning af Hornbæk Indlandsklit, del af matr.nr. 2b og del af matr.nr. 19a Horneby By, Hornbæk, tilhørende Hornbæk Menighedsråd. Fredningsnævnet har samtidig truffet afgørelse om ikke at tilkende erstatning for fredningen. Fredningsnævnets afgørelse er påklaget til Naturklagenævnet af Hornbæk Menighedsråd, Helsingør Domprovsti og Helsingør Stiftsøvrighed.

Fredningens formål og baggrund

Fredningsforslaget er rejst af Danmarks Naturfredningsforening den 11. november 2002 ud fra ønsket om at sikre de sidste ubebyggede dele af Hornbæk Indlandsklit, i alt et areal på 0,75 ha, mod udstykning og bebyggelse med sommerhuse. Arealet ligger ved Søhusvej umiddelbart vest for Hornbæk Sø.

I 15-1600- tallet havde skovhugsten langs Nordsjællands kyst blotlagt kystarealerne så effektivt, at de lå åbne for sandflugten. Bøndernes marker nær kysten blev dækket af sanddriver, og staten mistede skatteindtægter. I 1720 nedsattes en kommission, som skulle vurdere behovet for skattelempelser. På det tidspunkt blev det areal, som i dag svarer til Hornbæk Plantage, beskrevet som sandflugstområde. Bekæmpelsen af sandflugten blev sat i system bl.a. med tilplantning af hjælme og marehalm samt den hjemmehørende skovfyr og importeret bjergfyr. Ved midten af 1800- tallet vurderede skovvæsenet, at sandflugten øst for Hornbæk var besejret.

Vest for Hornbæk fandtes omkring 1800 "adskillige ubestredte Flyvesandspletter". For at fastholde disse foreslog man dem ikke bare tildækket med tang, men også tilplantet med marehalm og

hjelme. Klitten syd for Søhusvej er den sydligste del af disse arealer. Området blev i 1864 beplantet med fyr ("Den lille Plantage") og kom under skovvæsenet. Sen mod 1900 påbegyndtes udstykningen i byggegrunde.

I 1889 købte Kirkeministeriet landbrugsejendommen Søhus ved Hornebyvej til brug som præstegård for Hornbæk-Hellebæk Sogn. De 21 tønder land blev i de følgende år ved ekspropriation og frasalg formindsket til det nuværende område: Præstegård, have og indlandsklitten.

Klitten er den sidste ubebyggede rest af det sandflugtsareal, som truede Hornbæk i 16- og 1700-tallet. Det er både landskabeligt, kultur- og naturhistorisk og rekreativt af stor værdi. Det er ud fra disse hensyn og ønsket om at sikre arealet bedst muligt, at Hornbæk Menighedsråd, som ejer af arealet, har tilbudt at lade arealet frede uden erstatning.

Fredningsforslagets indhold

Klitten ligger i sommerhusområde. En fredning vil sikre klitten mod udstykning og bebyggelse med sommerhuse. Klitten er i dag under stærk tilgroning, således at de op til ca. 5 m høje klitbanker ikke længere fremtræder klart. Der henstår enkelte gamle træer på arealet, også skovfyr, som giver mindelser om bestræbelser på at bekæmpe sandflugten. Der er megen uønsket opvækst af rosa rugosa, gyvel, brombær, ahorn, birk, naur m.v. Endvidere ses f.eks. trappeanlæg af fliser op ad klitten fra nabogrundene. Men området benyttes stadig som nærrekreativt areal. Med naturgenopretning og løbende naturpleje vil arealet fremtræde nærmere sin oprindelige tilstand og blive af endnu større betydning som nærrekreativt område. Ved fredningen sikres der derfor adgang for plejemyndigheden til at iværksætte en sådan genopretning og pleje.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningens indhold

Fredningsnævnet har fulgt fredningsforslaget. Et ønske fremsat under sagen fra sagsrejsere om at medtage hele matr.nr. 2b under fredningen har Menighedsrådet modsat sig, og fredningsnævnet har fastholdt fredningsforslagets afgrænsning.

Fredningen har til formål

- at sikre områdets landskabelige og natur- og kulturhistoriske værdier med adgang til naturgenopretning og -pleje,
- at bevare Hornbæk Indlandsklit som nærrekreativt område med offentlig adgang og

- at friholde indlandsklitten for byggeri, tekniske anlæg m.v.

Der er forbud mod opførelse af bygninger og forbud mod terrænændringer af nogen art på arealet. Offentligheden skal have adgang til fods og til kortvarigt ophold overalt på arealet.

Arealet skal i hovedsagen bevares uden bevoksning, således at dets oprindelse som sandflugtsklit fremtræder tydeligt. Enkelte markante træer som f.eks. skovfyr og eg skal dog bevares længst muligt, da de fortæller om arealets kulturhistorie. Fredningsmyndigheden har ret til at foretage pleje og naturgenopretning til opfyldelse af fredningens formål.

Erstatningsspørgsmålet

Fredningsnævnet har ment, at det retlige og økonomiske grundlag for Folkekirkens virksomhed må føre til, at Folkekirkens jorder må anses for ”offentligt ejede arealer” i henseende til naturbeskyttelseslovens § 39, stk. 1, 3. pkt.

Fredningssagen er rejst inden ikrafttrædelsen af denne bestemmelse den 1. oktober 2004 og er derfor ikke direkte omfattet af bestemmelsen, som imidlertid er en videreførelse af hidtidig praksis.

Betingelserne for undtagelsesvist at tillægge ejeren erstatning efter den nævnte bestemmelse er ikke opfyldt, idet ejendommen har været i Folkekirkens besiddelse siden 1889. Når hertil kommer, at arealet ikke har været benyttet af ejeren på en indtægtsgivende måde, tilkommer der ikke Folkekirken erstatning som følge af fredningen.

Klagerne

Helsingør Stiftsøvrighed har klaget over fredningsnævnets afgørelse med påstand om, at der ydes Hornbæk Præsteembede en passende erstatning til kompensation for den med fredningen følgende manglende dispositionsadgang over arealet. Det er tidligere vurderet, at arealet ville kunne udstykket og indbringe mindst 6 mio. kr. Sagen påklages endvidere af hensyn til konsekvenserne for andre kirkelige myndigheder i lignende sager.

Stiftsøvrigheden anførere følgende:

De folkekirkelige kasser har i henhold til den kirkelige lovgivning adskilt økonomi i forhold til andre offentlige kasser. Hornbæk sogns præsteembedsbolig tilhører folkekirkens medlemmer i Hornbæk sogn.

Ved Overfredningsnævnets frednings- og erstatningsafgørelse af 17. november 1989 om erstatning i anledning af fredning af et område ved Arresø mellem Lille Lyngby og Pøleå blev der tillagt Lille Lyngby Menighedsråd i Helsingør Stift erstatning for fredning af areal i Ll. Lyngby mose. (Afståelse af areal: 500.000 kr. øvrig erstatning: 8.100 kr.).

Stiftsøvrigheden har henvist til en udtalelse fra fredningsnævnets formand, hvori det anføres, at erstatningspraksis i fredningssager ikke synes at sidestille kirkelige myndigheder med statslige myndigheder. Endvidere er henvist til en udtalelse fra den juridiske konsulent i Skov- og Naturstyrelsen, der i forbindelse med ændringen af § 39 i lov om naturbeskyttelse telefonisk har udtalt, at styrelsen var bekendt med, at menighedsråd har fået tilkendt erstatning i fredningssager, og at det ikke med lovændringen var hensigten, at praksis på dette område skulle ændres.

Erstatningspraksis i fredningssager ses således ikke at sidestille kirkelige myndigheder med andre offentlige myndigheder, hvorfor kirker og præsteembeder ikke kan betragtes som værende "offentlige myndigheder" i relation til naturbeskyttelseslovens erstatningsbestemmelser – hverken i relation til bestemmelserne gældende før eller efter 1. oktober 2004.

Det må indebære, at kirker og præsteembeder (menighedsråd) kan tilkendes erstatning i forbindelse med fredningsafgørelser.

Provstiudvalget har tilsluttet sig stiftsøvrighedens klage.

Hornbæk Menighedsråd, der oprindeligt afstod fra at forlange erstatning for fredningen, har nu enstemmigt tilsluttet sig klagerne fra de overordnede kirkelige myndigheder.

Skov- og Naturstyrelsen har henvist til, hvad man tidligere har udtalt over for fredningsnævnet, at menighedsrådet efter styrelsens vurdering er at betragte som en offentlig myndighed, som efter

naturbeskyttelseslovens § 39, stk. 1, sidste punktum ikke skal tilkendes fredningserstatning, medmindre den fredede ejendom er erhvervet med henblik på midlertidig besiddelse. Da det sidste ikke er tilfældet, skal der således efter styrelsens vurdering ikke tilkendes præsteembedet erstatning, såfremt fredningen gennemføres.

Såfremt Naturklagenævnet vurderer, at menighedsrådet skal tilkendes erstatning, bør fredningen efter Skov- og Naturstyrelsens mening ikke gennemføres, da udgifterne ikke står i rimeligt forhold til den beskyttelse, der opnås hermed.

Naturklagenævnets behandling af sagen

Naturklagenævnet har besigtiget Hornbæk Indlandsklit den 20. april 2006 og holdt offentligt tilgængeligt møde om sagen. Naturklagenævnet besluttede foreløbigt at udsætte sagen og indhente en udtalelse fra Kirkeministeriet om, hvorvidt ministeriet måtte være enig med de lokale kirkelige instanser i, at Folkekirkens ejerskab ikke er eller må sidestilles med offentligt eje i relation til naturbeskyttelseslovens § 39, og at menighedsrådet derfor har krav på erstatning for fredning af jorden.

Kirkeministeriet har den 30. marts 2007 afgivet en udtalelse, hvor ministeriet bl.a. udtaler, at det er ministeriets opfattelse, at folkekirkens selvejende kirker og præsteembeder i dag er selvstændige folkekirkelige institutioner, som i denne sammenhæng er økonomisk og retligt adskilt fra den statslige forvaltning.

Præsteembedernes ejendomme er i modsætning til folkekirkens kirker og kirkegårde ikke undtaget fra den almindelige vurdering i henhold til lov om vurdering af landets faste ejendomme eller fra beskatning efter lov om beskatning til kommunerne af faste ejendomme. Præsteembedernes ejendomme pålignes således kommunal grundskyld på linie med tilsvarende afgiftspligtige ejendomme.

For præsteembedernes jord, der egner sig til landbrugsmæssig drift, gælder det endvidere, at der er fastsat specifikke retningslinier for menighedsrådenes administration af jorderne, således at de faktisk forvaltes og udnyttes på fuldstændig samme vilkår, som gælder for private. Indtægterne ved forpagtning af præsteembedernes jordtilliggender har betydning for folkekirkens økonomi, idet indtægterne er medvirkende til at holde kirkeskatten nede i ligningsområdet.

Det betyder, at et præsteembede er berettiget til en passende erstatning på samme måde som private jordbesiddere. En manglende adgang til at oppebære erstatninger kunne betyde, at menighedsråd ville vælge at afhænde disse arealer frem for at opretholde det ejerskab, som i mange tilfælde også udgør en kulturhistorisk beskyttelse af de pågældende arealer.

Kirkeministeriet støtter sig også til, at det hverken af motiverne til naturbeskyttelsesloven eller af tidligere praksis på området efter naturfredningsloven, kan udledes, at det har været hensigten at sidestille et præsteembede med stat og kommuner i relation til naturfredning uden erstatning. Kirkeministeriet kan derfor på baggrund af ovenstående, samt det af Helsingør Stiftsøvrighed fremførte fuldt ud støtte, at Helsingør Stiftsøvrighed har påklaget fredningsnævnets afgørelse af 21. september 2005.

Skov- og Naturstyrelsen har meddelt, at Kirkeministeriets udtalelse ikke giver styrelsen anledning til at ændre sin hidtidige opfattelse, at Folkekirkens arealer er at betragte som offentligt ejede arealer, for hvilke der i henhold til naturbeskyttelseslovens § 39, stk. 1 ikke tilkendes erstatning ved fredning. Det er fortsat styrelsens mening, at fredningen kun bør gennemføres, hvis dette kan ske uden erstatning, en forudsætning som også var indeholdt i fredningsforslaget fra Danmarks Naturfredningsforening. Baggrunden herfor er, at styrelsen finder, at områdets naturmæssige og kulturhistoriske værdier er yderst begrænsede og ikke kan begrunde anvendelse af økonomiske midler til gennemførelse af en fredning.

Naturfredningsforeningens oprindelige ønske om at frede området synes ifølge Skov- og Naturstyrelsen at være vejet for et ønske om at få en principiel afgørelse af, om Folkekirken er berettiget til erstatning, ikke blot i denne sag men også i efterfølgende sager, hvori arealer tilhørende Folkekirken indgår.

Det er Skov- og Naturstyrelsens opfattelse, at sagen på grund af områdets begrænsede fredningsmæssige værdier sammenholdt med dets planlægningsmæssige status og det deraf følgende erstatningskrav er så atypisk set i forhold til andre fredningssager, at den ikke egner sig til en principiel afgørelse af rækkevidden af den hidtidige praksis og af den nuværende bestemmelse i naturbeskyttelseslovens § 39, stk. 1, hvorefter der ikke tildeles erstatning for fredning af offentligt ejede arealer. Styrelsen opfordrer derfor, med henvisning til den begrænsede fredningsmæssige

værdi af arealet, Naturklagenævnet til at ophæve Fredningsnævnet for Frederiksborg Amts afgørelse af 22. september 2005 om fredning af Hornbæk Indlandsklit.

Naturklagenævnets afgørelse

I sagens behandling har deltaget 9 af Naturklagenævnets medlemmer: Lars Busck (formand), Ole Pilgaard Andersen, Marie-Louise Andreasen, Martin Glerup, Leif Hermann, Mogens Mikkelsen, Anders Stenild, Pouls Søgaard og Jens Vibjerg.

Naturklagenævnet skal enstemmigt udtale:

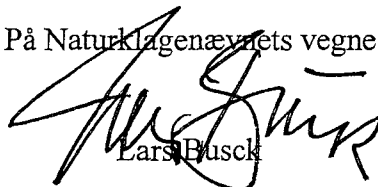
Det er en forudsætning for anvendelsen af fredningsinstituttet, som er et særegent reguleringsmiddel efter naturbeskyttelsesloven, at de naturværdier, der er tale om at bevare, må anses for at være truede og ikke på betryggende måde kan beskyttes gennem lovgivningens almindelige regler.

Hornbæk Indlandsklit på 0.75 ha har meget begrænsede naturmæssige og kulturhistoriske værdier, der, uanset at arealet ligger i sommerhusområde, ikke anses for umiddelbart at være truede. Der er derfor ikke tilstrækkeligt tungtvejende grunde til at gennemføre en fredning af området, en fredning for hvilken der er rejst krav om meget stor erstatning.

Naturklagenævnet ophæver derfor Fredningsnævnet for Frederiksborg Amts afgørelse af 22. september 2005.

Naturklagenævnet har ikke hermed taget stilling til, hvorvidt Hornbæk Indlandsklit, der tilhører Hornbæk Præsteembede, er at betragte som et offentligt ejet areal, for hvilket der efter naturbeskyttelseslovens § 39, stk. 1 ikke tilkendes erstatning ved fredning.

På Naturklagenævnets vegne

Lars Busck
Naturklagenævnets formand

FREDNINGSNÆVNET >

Fredningsnævnet for Frederiksborg Amt

Sct. Anna Gade 5 A, 3000 Helsingør
Tlf. 49258120 Fax. 49214686

Den 22. september 2005 har Fredningsnævnet for Frederiksborg Amt i sagen

**FS 77/02. Fredning af Hornbæk Indlandsklit vedr. matr.nr. del af 2 b og del af 19 a Horneby
by, Hornbæk i Helsingør Kommune.**

truffet følgende

afgørelse

I. Indledning.

Danmarks Naturfredningsforening sendte d. 11. november 2002 til Fredningsnævnet for Frederiksborg Amt et forslag til fredning af Hornbæk Indlandsklit i Helsingør Kommune. Nævnet offentliggjorde forslaget ved annoncering i Helsingør Dagblad den 7. december 2002, i Frederiksborg Amts Avis den 9. december 2002 og i Statstidende den 10. december 2002 og indkaldte samtidig til offentligt møde den 8. januar 2003 i Hornbæk Præstegård.

II. Fredningens formål og baggrund.

Det fremgår af fredningsforslaget at baggrunden for det er ønsket om at sikre de sidste ubebyggede dele af Hornbæk Indlandsklit, i alt et areal på 0,75 ha, mod udstykning og bebyggelse med sommerhuse. Hornbæk Indlandsklit er beliggende ved Søhusvej umiddelbart vest for Hornbæk Sø i Helsingør Kommune.

I 15-1600 tallet havde skovhugsten langs Nordsjællands kyst blotlagt kystarealerne så effektivt, at de lå åbne for sandflugten. Bøndernes marker nær kysten blev dækket af sanddriver, og staten mistede skatteindtægter. I 1720 nedsattes en kommission, som skulle vurdere behovet for skattelempelser. På det tidspunkt blev det areal, som i dag svarer til Hornbæk Plantage, beskrevet som sandflugtsområde. Bekæmpelsen af sandflugten blev sat i system bl.a. med tilplantning af hjælme og marehalm samt den hjemmehørende skovfyr og importeret bjergfyr. Ved midten af 1800-tallet vurderede skovvæsenet, at sandflugten øst for Hornbæk var besejret.

Vest for Hornbæk fandtes omkring 1800 "adskillige ubestredte Flyvesandspletter". For at fastholde disse foreslog man dem ikke bare tildækket med tang, men også tilplantet med marehalm og hjælme. Klitten syd for Søhusvej er den sydligste del af disse arealer. Området blev i 1864 beplantet med fyr ("Den lille Plantage") og kom under skovvæsnet. Sen mod 1900 påbegyndtes udstykningen i byggegrunde.

I 1889 købte Kirkeministeriet landbrugsejendommen Søhus ved Hornebyvej til brug som Præstegård for Hornbæk-Hellebæk sogn. De 21 tønder land blev i de følgende år formindsket ved ekspropriation og frasalg til det nuværende område: Præstegård, have og indlandsklitten.

Klitten er den sidste ubebyggede rest af det sandflugtsareal, som truede Hornbæk i 16- og 1700-tallet. Det er både landskabeligt, kultur- og naturhistorisk og rekreativt af stor værdi.

Det er ud fra disse hensyn og ønsket om at sikre arealet bedst muligt - også i århundrederne fremover - at Hornbæk Menighedsråd, som ejer af fredningsarealet, har tilbudt at lade arealet frede uden erstatning.

III. Forslagets indhold.

En fredning vil sikre klitten mod udstykning og bebyggelse med sommerhuse i henhold til gældende planlægning. Fredningsarealet er i dag under stærk tilgroning, således at de op til ca. 5 m høje klitbanker ikke længere fremtræder klart. Der henstår enkelte gamle træer på arealet, også skovfyr, som giver mindelser om bestræbelser på at bekæmpe sandflugten. Men der er megen uønsket opvækst af rosa rugosa, gyvel, brombær, ahorn, birk, naur m.v. Endvidere ses f.eks. trappeanlæg af fliser op ad klitten fra nabogrundene. Men området benyttes stadig som nærkreativt areal. Med naturgenopretning og løbende naturpleje vil arealet imidlertid dels fremtræde nærmere sin oprindelige tilstand, dels blive af endnu større betydning som nærrekreativt område. Ved fredningen sikres der derfor adgang for plejemyndigheden (Frederiksborg Amt) til at iværksætte en sådan genopretning og pleje. Der kan endvidere opsættes information om sandflugten ved nordkysten, med udgangspunkt i fredningsarealet.

IV. Fredningsforslaget indeholder følgende udkast til fredningsbestemmelser:

§ 1 Fredningens formål

Fredningen har til formål at sikre arealets landskabelige og natur- og kulturhistoriske værdier med adgang til naturgenopretning og -pleje.

Klitten skal samtidig bevares som et nærrekreativt område med offentlig adgang, friholdt for byggeri, tekniske anlæg m.v.

§ 2 Bebyggelser, tekniske anlæg m.v.

Der må ikke opføres bygninger af nogen art på arealet. Der må ikke føres jord- eller luftledninger over arealet.

Fredningsnævnet kan undtagelsesvis meddele tilladelse til nedgravning af samfundsmæssigt absolut nødvendige rør- og kabelføringer, såfremt det kan dokumenteres, at de ikke kan placeres andetsteds, og på betingelse af at arealet retableres til hidtidigt niveau umiddelbart efter indgrebet. Der må ikke henkastes affald eller parkeres biler, campingvogne m.v. på arealet.

§ 3 Terrænændringer

Der må ikke foretages terrænændringer af nogen art i det fredede areal, heller ikke i form af lokal råstofudnyttelse, trappeanlæg eller lignende.

§ 4 Offentlighedens adgang

Der er adgang til fods og kortvarigt ophold overalt på arealet. Hunde skal føres i snor. Der må ikke tændes bål eller camperes. Der må heller ikke færdes med cykel, mountainbike, knallert eller motorcykel.

§ 5 Naturgenopretning og - pleje

Arealet skal i hovedsagen bevares uden bevoksning, således at dets oprindelse som sandflugtsklit fremtræder tydeligt. Enkelte markante træer som f.eks. skovfyr og eg skal dog bevares længst muligt, da de fortæller om arealets kulturhistorie. I området der fredes, skal det være muligt for fredningsmyndigheden at foretage pleje og naturgenopretning til opfyldelse af fredningens formål. Plejen skal udføres efter aftale med arealernes ejere og uden udgift for disse.

Fredningsmyndigheden kan fastsætte ordensregler for publikums ophold og færdsel. Der kan endvidere opsættes information om arealets natur- og kulturhistorie samt sandflugten ved nordkysten.

IV. Forhandlinger

Den 8. januar 2003 afholdt Fredningsnævnet for Frederiksborg Amt offentligt møde i Hornbæk Præstegård.

Fra mødereferatet nævnes, at Danmarks Naturfredningsforenings repræsentant under mødet redegjorde for baggrunden for fredningsforslaget. Fredningsforslaget er udarbejdet af foreningen efter en henvendelse fra Hornbæk Menighedsråd, der gjorde opmærksom på denne lille naturperle og samtidig oplyste, at Hornbæk Menighedsråd er indstillet på at lade arealet frede uden erstatning. Hornbæk Indlandsklit er med et areal på godt en tønde land en af landets absolut mindste fredninger. Fredningens formål er at sikre arealets landskabelige, natur- og kulturhistoriske værdier, samt at sikre arealet som et nærrekreativt område med offentlig adgang og samtidig åbne mulighed for naturgenopretning og naturpleje af arealet.

En repræsentant for Frederiksborg Amt oplyste, at forvaltningen med glæde ser på en fredning af arealet.

En mødedeltager bemærkede, at det vil være hensigtsmæssigt at udvide arealet, så det omfatter hele matr.nr. 2 b Horneby by, Hornbæk, da den resterende del af matr.nr. 2 b fremstår som en naturlig afslutning af Hornbæk Indlandsklit.

En repræsentant for Hornbæk Menighedsråd oplyste, at menighedsrådet ved udarbejdelse af fredningsforslaget havde drøftet en evt. udvidelse af arealet, men at dette ikke ønskes af menighedsrådet. En udvidelse af arealet med den resterende del af matr.nr. 2 b Horneby by, Hornbæk vil give anledning til et erstatningskrav fra menighedsrådet. Jordprøver har desuden vist, at jordbunden ikke består af sandjord og dermed ikke er en oprindelig del af indlandsklitten.

I forlængelse af mødet foretoges en besigtigelse af området.

En repræsentant for Danmarks Naturfredningsforening bemærkede, at ud fra en landskabelig betragtning fremstår den resterende del af matr.nr. 2 b som en naturlig del af indlandsklitten, uanset jordbundens beskaffenhed. Hornbæk Menighedsråd har imidlertid ønsket den forelagte afgrænsning. Såfremt Hornbæk Menighedsråd på et senere tidspunkt skulle ønske en udvidelse af fredningen, vil Danmarks Naturfredningsforening hilse det velkommen.

Skriftlige indlæg.

● **Skov- og Naturstyrelsen** har i brev af 16. december 2002 meddelt fredningsnævnet: "Idet styrelsen i øvrigt forudsætter, at fredningen kan gennemføres uden erstatning, således som anført i redegørelsen for forslaget, har man ikke yderligere bemærkninger til forslaget."

Ved brev af 6. august 2003 anmodede **Helsingør Stiftsøvrighed** fredningsnævnet om at sætte sagen i bero med henblik på de kirkelige myndigheders stillingtagen til erstatning og andre vilkår m.v.

Fredningsnævnet satte herefter sagen i bero.

● Den 23. januar 2004 meddelte **Helsingør Stiftsøvrighed** Hornbæk Menighedsråd, at menighedsrådets disposition over en del af præsteembedets faste ejendom kun ville blive godkendt, såfremt menighedsrådet fremsatte krav over for fredningsnævnet om erstatning ved en fredning af indlandsklitten. Stiftsøvrigheden henviste derved til en redegørelse fra præstegårdskonsulent Kristian Rasch Gam, hvorefter en udstykning og salg af arealet i 9 sommerhus/helårsgrunde ville kunne indbringe en sum på 6/8 mio kr.

Ved brev af 7. februar 2004 meddelte **menighedsrådet** fredningsnævnet, at rådet fastholder sin beslutning om ikke at rejse erstatningskrav i forbindelse med den ønskede fredning af klitten.

● Ved brev af 7. september 2004 meddelte **Helsingør Stiftsøvrighed** menighedsrådet, at man efter en fornyet gennemgang af sagen fastholder afgørelsen af 23. januar 2004, hvorefter menighedsrådet skal fremsætte krav om erstatning på et beløb af mindst 6 mio kr. ved fredning af indlandsklitten.

Fredningsnævnet modtog kopi af ovennævnte brev og opfordrede derefter Danmarks Naturfredningsforening til at trække fredningssagen tilbage, idet såvel Skov- og Naturstyrelsen, Frederiksborg Amt som Danmarks Naturfredningsforening tidligere havde tilkendegivet, at man ikke ville støtte en fredning mod erstatning.

Som svar derpå sendte **Danmarks Naturfredningsforening** fredningsnævnet sålydende brev af 13. april 2005:

● "Fredningsnævnet har med skrivelse af 7. marts 2005 opfordret Danmarks Naturfredningsforening til at trække ovennævnte fredningsforslag tilbage. Dette

skyldes, at Helsingør Stiftsøvrighed har tilsidesat menighedsrådets oprindelige tilsagn om at lade arealet på 0,75 hektar frede uden erstatning. Helsingør Stift kræver nu mindst 6 mio kr. i erstatning, idet man fortsat finder at området henligger som en arealreservation til udstykning af 9 sommerhusgrunde.

Danmarks Naturfredningsforening er for så vidt enig i nævnets vurdering, som også er kommet til udtryk fra Skov- og Naturstyrelsen og Frederiksborg Amts landskabskontor, at den foreslåede fredning ikke kan bære et sådant erstatningskrav, hvilket kan tale for at trække forslaget tilbage.

Når en nærmere overvejelse af sagens indhold alligevel fører til at Danmarks Naturfredningsforening ønsker at fastholde fredningsforslaget skyldes det særlige forhold, der skal redegøres for i det følgende.

Lovgrundlaget

Fredningsforslaget blev rejst efter Naturbeskyttelsesloven af 1992 som videreførte hidtidig praksis, hvorefter der normalt ikke skulle tillægges offentlige myndigheder erstatning i forbindelse med fredninger. Denne praksis er nu yderligere præciseret derved at det er lovfæstet i den nugældende LBK nr. 884 af 18.8.2004 som trådte i kraft 1.10.2004, at der ikke *"tilkendes erstatning for fredning af offentligt ejede arealer, medmindre den fredede ejendom er erhvervet med henblik på midlertidig besiddelse"* (§ 39 stk. 1, 3. punktum).

Med præciseringen har lovgiverne fulgt den anbefaling som Naturklagenævnet fremkom med i sin afgørelse af 27. august 2002 om erstatningskravet fra DSB i anledning af fredning af Haveforeningen Dalgas i Frederiksberg kommune. Her afvistes DSBs erstatningskrav bl.a. med henvisning til at DSB i relation til naturfredning var at anse for en offentlig virksomhed også selv om virksomheden var selvstændig bl.a. således at formuen holdtes adskilt fra statens øvrige formue og at DSB selv disponerede over anlægs- og driftsmidler.

Ved påbud til offentlig myndighed lod 1992-loven det i § 39 stk 1 være op til fredningsnævnet at bestemme om der skulle ydes erstatning og med hvilket beløb. Sidstnævnte bestemmelser er videreført som § 39 stk 2 i den nugældende lov. Men det

er nu præciseret at der alene kan ske erstatning for arealer der er erhvervet midlertidigt, med henblik på videresalg. Længden af begrebet "midlertidig" er perspektiveret bl.a. ved Taksationskommissionens afgørelse i 2001 om fredning af Store Vildmose, hvorefter der ikke tilkendtes Direktoratet for Fødevareerhverv erstatning som krævet, idet man ikke kunne anse statslige erhvervelser fra 1920-erne for omfattet af disse bestemmelser.

Det konkrete areal

Hornbæk Indlandsklit er den sidste del af den samlede landbrugsejendom "Søhus" ved Hornebyvej (ca. 21 tdr. land eller ca. 11,5 ha) der i 1889 blev købt af Kirkeministeriet til brug som Præstegård (matr.nr. 19 Horneby By, Hornbæk). Arealet er siden udstykket flere gange og mange grunde frasolgt, således at det nu kun omfatter den omhandlede klit på ca. 3/4 hektar samt Præstegården med udenomsarealer og have.

I 1915 eksproprieredes jord til Jernbanen. Arealet syd for jernbanen blev solgt fra til 22 sommerhusgrunde og Søhusvej blev anlagt. Senere blev Thorshøj Alle anlagt, og det blev overdraget til et konsortium at udstykke og sælge markerne vest for præstegården til sommerhusgrunde og enkelte helårshuse. Der er senest for et par år siden sket udstykning af grunde fra præstegårdshaven til finansiering af byggeri af menighedshus. Det sidste område af indlandsklitten, som Helsingør Stift nu kræver mindst 6 mio kr. i erstatning for, har status af sommerhusområde hvor Stiftet anslår at der kan udstykkes 9 grunde à 880 m².

Danmarks Naturfredningsforening anslår at kirken siden 1889 har udstykket 70-80 grunde fra den oprindelige landbrugsejendom (jf. vedlagte matrikelkort, der dog må tages med et vist forbehold idet omfanget af det oprindeligt købte areal er anslået ud fra de matrikulære betegnelser). Der er altså gennem tiden tilflydt de kirkelige myndigheder ganske betydelige indtægter fra grundsalg, i takt med de favorable værdistigninger i området.

Folkekirken som arealforvalter

Selv om det ikke vedrører juraen omkring fredningserstatning kan Danmarks Naturfredningsforening ikke undlade at knytte en kommentar til Folkekirkens rolle som arealforvalter. Efter foreningens opfattelse måtte man i betragtning af Folkekirkens

offentligretslike stilling i samfundet, de bynære rekreative hensyn samt stedets natur, landskab, geologi og kulturhistorie kunne forvente, at Helsingør Stift og Kirkeministeriet i den konkrete sag i det mindste kunne indgå i refleksioner om at anlægge en samfundsmæssig mere nuanceret og tidssvarende vurdering og en samlet afvejning af de forskellige forhold der indgår i ejerens valg af arealanvendelsen, et skøn der måtte kunne inddrage forhold der rækker ud over de snævert økonomiske. Som en af landets største jordejere må det kunne forventes, at også folkekirken er i stand til at forvalte sine ejendommers herligheder i pagt med tidens krav til bæredygtighed og etik.

Det kan efter Danmarks Naturfredningsforenings opfattelse også inddrages i en rimelighedsbetragtning m.h.t. Helsingør Stifts arealforvaltning i denne sag at flere tusinde gårdejere og andre private lodsejere omkring 1950 lod deres jordstykker omkring landsbykirkerne frede uden erstatning, alene med det formål at sikre frie og ubebyggede arealer omkring middelalderkirkerne. Hvis staten eller Folkekirken skulle have betalt for det....

Efter Danmarks Naturfredningsforenings opfattelse har Hornbæk Menighedsråd ved sit fredningstilsagn blot ønsket at videreføre menighedsrådets hidtidige uformelle fredning af den sidste og mest markante geologiske, landskabelige og kulturhistoriske rest af sandflugtsområdet med en egentlig formel fredning efter loven. Der er tale om en fortsættelse af den beskyttelseholdning som skiftende kirkelige myndigheder og menighedsråd hidtil udvist, nu i form af en helt tidssvarende afvejning og helhedsvurdering og en formel fredning.

Danmarks Naturfredningsforening skal meget beklage, at de overliggende kirkelige myndigheder, som besidder den formelle kompetence, ikke kan følge menighedsrådet heri, men uanset at dette restareal i mere end hundrede år har været skånet for ødelæggelse, fortsat kun betragter klitten som en arealreservation af 9 sommerhusgrunde med salg for øje.

Danmarks Naturfredningsforening har forsøgt at opnå et møde med Helsingør Stiftsøvrighed for at gøre opmærksom på bl.a. ovennævnte forhold, men det fastsatte møde blev aflyst af Stiftet.

Konklusion

Efter foreningens opfattelse indebærer hidtidig praksis og bestemmelserne i Naturbeskyttelsesloven klart, at der ikke kan tilkendes erstatning for fredning af et areal der tilhører en offentlig myndighed eller er i offentlig eje, medmindre arealet er erhvervet til midlertidigt eje. Det juridiske spørgsmål er så, om folkekirken i relation til fredningserstatning er at anse for en offentlig eller privat jordejer eller ej.

Folkekirkens samlede jordareal er på størrelse med Møn. Arealerne har ofte meget betydelige natur- og kulturværdier, men de drives typisk ved bortforpagtning i traditionel drift, ofte uden at der i kontrakterne tages andre end rent økonomiske hensyn.

Under hensyn til det faktum,

at folkekirkens tilliggende rummer betydelige natur- og kulturværdier

at der kan forventes et stigende behov for en sikring af disse værdier gennem fredning samt

at der for tiden verserer andre fredningssager for arealer ejet af folkekirken,

finder Danmarks Naturfredningsforening det meget ønskeligt at få afklaret den foreliggende problemstilling omkring erstatning.

På denne baggrund skal Danmarks Naturfredningsforening herved opfordre nævnet til at tage stilling til den rejste fredningssag ved at afsige en kendelse. Derved kan spørgsmålet forelægges Naturklagenævnet af den ene eller anden part og få den fornødne principielle afklaring her eller efterfølgende ved domstolene.”

Ved brev af 28. april 2005 meddelte **Hornbæk Menighedsråd** fredningsnævnet, at rådet med glæde har noteret sig, at Danmarks Naturfredningsforening fastholder fredningsforslaget, at menighedsrådet fortsat støtter dette forslag, og at menighedsrådet fastholder sin beslutning om ikke at rejse erstatningskrav i forbindelse med fredningssagen.

Frederiksborg Amt sendte den 3. maj 2005 fredningsnævnet sålydende brev:

”Nævnet har bedt om amtets bemærkninger til, at Naturfredningsforeningen fastholder fredningsforslaget og opfordrer nævnet til at tage stilling til om folkekirken kan sidestilles med en offentlig myndighed i relation til den nugældende naturbeskyttelseslovs § 39, stk. 1, nr. 3.

I naturbeskyttelsesloven kap. 4 om adgang til naturen og tilhørende bekendtgørelse (Nr. 251) gælder et sæt regler for privatejede arealer og et andet for arealer, der ejes af "staten, kommuner, Folkekirken samt offentlige stiftelser" (f. eks. Bek. § 7, stk. 5, § 8 og § 21). Folkekirkens arealer er altså ikke privatejede. De må derfor være offentligt ejede. De opfattes normalt heller ikke som privatejede og sidestilles med statens i forbindelse med tilskud til miljøvenlig landbrugsdrift.

I forbindelse med naturbeskyttelse findes således en række argumenter, som støtter en opfattelse af, at folkekirken er en offentlig myndighed og derfor kun under særlige omstændigheder er erstatningsberettiget i forbindelse med fredninger, jævnfør Færgevejssagen og Vejdirektoratet som lodsejer. Folkekirken opfattes således både normalt og i forbindelse med administration af naturbeskyttelsesloven ikke som privat. Det eneste kendte alternativ til privat er offentlig.

På denne baggrund anbefales nævnet at træffe afgørelse om at fredningen gennemføres og til, at der ikke tilkendes erstatning til folkekirken i overensstemmelse med hidtidig praksis og de nye lovregler.”

Skov- og Naturstyrelsen har i brev af 19. maj 2005 til fredningsnævnet udtalt:

” - - -

Efter naturbeskyttelseslovens § 39, stk. 1, 3. pkt. tilkendes der ikke erstatning for fredning af offentligt ejede arealer, med mindre den fredede ejendom er erhvervet med henblik på midlertidig besiddelse.

Med denne bestemmelse, der blev indsat med ændringen af naturbeskyttelsesloven den 1. oktober 2004, er den hidtidige administrative praksis for ydelse af erstatning for fredning af offentlig ejede arealer lovfæstet.

Flere offentlige myndigheder har de seneste år rejst krav om fredningserstatning. Blandt andet kan nævnes DSB's krav om erstatning i anledning af fredning af Haveforeningen Dalgas i Frederiksberg Kommune.

Naturklagenævnet fandt i denne sag, at den selvstændige offentlige virksomhed DSB ikke har en sådan helt særlig stilling, eller at der i øvrigt foreligger sådanne særlige forhold, at der undtagelsesvis er grundlag for at tilkende den offentlige institution fredningserstatning.

Det samme gør sig efter Skov- og Naturstyrelsens opfattelse gældende for så vidt angår Folkekirken.

Folkekirkens kirkekasser administreres ifølge lov om folkekirkens økonomi af menighedsrådet. Af kirkekassen afholdes udgifter til blandt andet erhvervelse af arealer til brug for kirker, kirkegårde og præsteembeder.

Kirkekassen oppebærer indtægter af kirkens kapitaler, og udgifter til blandt andet erhvervelse af arealer dækkes gennem ligning på folkekirkens medlemmer i kommunen i det omfang, de ikke kan afholdes af disse indtægter.

Menighedsrådet aflægger årligt regnskab for kirkekassen til Provstiudvalget, som er nedsat efter nærmere regler, fastsat af kirkeministeren.

Menighedsrådet bestyrer kirkens og præsteembedernes faste ejendomme efter bestemmelser fastsat af kirkeministeren.

Folkekirken er således efter Skov- og Naturstyrelsens vurdering en selvstændig offentlig virksomhed under Kirkeministeriet. Der ikke gør sig ikke sådanne særlige forhold gældende for folkekirken, at der undtagelsesvis er grundlag for at tilkende denne offentlige institution fredningserstatning. Da det omhandlede areal ikke er erhvervet med henblik på midlertidig besiddelse, er der følgelig efter styrelsens opfattelse ikke grundlag for at tilkende folkekirken erstatning, jfr. bestemmelsen i naturbeskyttelseslovens § 39, stk. 1. 3. pkt.”

Ved brev af 23. august 2005 har **Helsingør Stiftsøvrighed** meddelt fredningsnævnet følgende:

”Erstatningspraksis i fredningssager synes ikke at sidestille kirkelige myndigheder med statslige myndigheder, j f. Overfredningsnævnets frednings- og erstatningsafgørelse af 17. 11.1989 om erstatningen i anledning af et område ved Arresø mellem Lille Lyngby og Pøleå, hvorved der blev tillagt Lille Lyngby Menighedsråd erstatning for fredning af Ll. Lyngby mose.

I forbindelse med ændring af § 39 i lov om naturbeskyttelse udtalte juridisk konsulent Susanne Stii, Skov- og Naturstyrelsen, i januar 2004 telefonisk til undertegnede, at styrelsen var bekendt med, at menighedsråd har fået tilkendt erstatning i fredningssager, og at det ikke med lovændringen var hensigten, at praksis på dette område skulle ændres.

I stiftsøvrighedens afgørelser af 23. januar 2004 og af 7. september 2004 fastholdt stiftsøvrigheden krav om, at der ved en fredning af Hornbæk Indlandsklit må ydes Hornbæk Præsteembede v/Hornbæk Menighedsråd en erstatning på mindst 6 mio. kr. Stiftsøvrigheden har herved lagt afgørende vægt på, at fredningen ikke tilgodeser et kirkeligt formål eller et formål menighedsrådet kan varetage og som kan begrunde en disposition, der medfører en værdiforringelse af et af menighedsrådet ejet aktiv på ikke under 6 mio. kr.”

□ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □

V. Fredningsnævnets afgørelse.

På grundlag af det foreliggende fredningsforslag, de modtagne mundtlige og skriftlige indlæg i sagen samt den foretagne besigtigelse og votering skal nævnet udtale:

A. Fredningens formål.

Nævnet kan tiltræde at de i forslaget angivne formål

- at sikre områdets landskabelige og natur- og kulturhistoriske værdier med adgang til naturgenopretning og -pleje,
- at bevare Hornbæk Indlandsklit som nærrekreativt område med offentlig adgang
- at friholde Hornbæk Indlandsklit for byggeri, tekniske anlæg m.v.

kan begrunde, at der ved fredning fastsættes de fornødne fredningsbestemmelser som nedenfor bestemt.

B. Fredningens afgrænsning.

Nævnet finder den foreslåede afgrænsning hensigtsmæssig til opnåelse af det angivne formål og kan derfor tilslutte sig den foreslåede geografiske udstrækning.

C. Fredningens indhold.

Nævnet kan tiltræde bestemmelserne i fredningsforslaget.

D. Erstatning.

Det er fredningsnævnets vurdering under henvisning til de ovenfor gengivne indlæg fra Danmarks Naturfredningsforening, Skov- og Naturstyrelsen og Frederiksborg Amt, at det retlige og økonomiske grundlag for Folkekirkens virksomhed må føre til, at Folkekirkens jorder må anses for "offentligt ejede arealer" i henseende til naturbeskyttelseslovens § 39, stk. 1, 3. pkt. Fredningssagen er rejst inden ikrafttrædelsen af denne bestemmelse den 1. oktober 2004 og er derfor ikke direkte omfattet af bestemmelsen, som imidlertid er en videreførelse af hidtidig praksis.

Betingelserne for undtagelsesvist at tillægge ejeren erstatning efter den nævnte bestemmelse er ikke opfyldt, idet ejendommen har været i Folkekirkens besiddelse siden 1889. Når hertil kommer, at arealet ikke har været benyttet af ejeren på en indtægtsgivende måde, tilkommer der ikke Folkekirken erstatning som følge af fredningen.

Fredningsnævnet træffer afgørelse i overensstemmelse med det foran anførte, hvorfor

bestemmes:

Fredningen har til formål ved fastlæggelse af de nedenfor anførte fredningsbestemmelser af sikre

- at sikre områdets landskabelige og natur- og kulturhistoriske værdier med adgang til naturgenopretning og -pleje,
- at bevare Hornbæk Indlandsklit som nærrekreativt område med offentlig adgang,
- at friholde Hornbæk Indlandsklit for byggeri, tekniske anlæg m.v.

Med den angivne formål fredes derfor ejendommene matr.nr. del af 2 b og del af 19 a Horneby by, Hornbæk ved pålæg af følgende

servitutbestemmelser:

§ 1 Fredningens formål

Fredningen har til formål at sikre arealets landskabelige og natur- og kulturhistoriske værdier med adgang til naturgenopretning og -pleje.

Klitten skal samtidig bevares som et nærrekreativt område med offentlig adgang, friholdt for byggeri, tekniske anlæg m.v.

§ 2 Bebyggelser, tekniske anlæg m.v.

Der må ikke opføres bygninger af nogen art på arealet. Der må ikke føres jord- eller luftledninger over arealet.

Fredningsnævnet kan undtagelsesvis meddele tilladelse til nedgravning af samfundsmæssigt absolut nødvendige rør- og kabelføringer, såfremt det kan dokumenteres, at de ikke kan placeres andetsteds, og på betingelse af at arealet retableres til hidtidigt niveau umiddelbart efter indgrebet.

Der må ikke henkastes affald eller parkeres biler, campingvogne m.v. på arealet.

§ 3 Terrænændringer

Der må ikke foretages terrænændringer af nogen art i det fredede areal, heller ikke i form af lokal råstofudnyttelse, trappeanlæg eller lignende.

§ 4 Offentlighedens adgang

Der er adgang til fods og kortvarigt ophold overalt på arealet. Hunde skal føres i snor. Der må ikke tændes bål eller camperes. Der må heller ikke færdes med cykel, mountainbike, knallert eller motorcykel.

§ 5 Naturgenopretning og -pleje.

Arealet skal i hovedsagen bevares uden bevoksning, således at dets oprindelse som sandflugtsklit fremtræder tydeligt. Enkelte markante træer som f.eks. skovfyr og eg skal dog bevares længst muligt, da de fortæller om arealets kulturhistorie. I området der fredes, skal det være muligt for fredningsmyndigheden at foretage pleje og naturgenopretning til opfyldelse af fredningens formål. Plejen skal udføres efter aftale med arealernes ejere og uden udgift for disse.

Afgørelsen er vedlagt et kort over det fredede område.

Afgørelsen vil være at tinglyse forud for pantegæld på de af afgørelse omfattede ejendomme. Denne afgørelse kan i medfør af naturbeskyttelseslovens § 43 indbringes for Naturklagenævnet, Frederiksborggade 15, 1360 København K af ejere og brugere, hvortil afgørelsen er sendt, enhver der, under sagen har givet møde for nævnet eller fremsat ønske om underretning om sagens afgørelse, statslige og kommunale myndigheder, hvis interesser berøres af fredningen, samt organisationer m.v., som antages af have væsentlig interesse i fredningen. De dele af fredningen, der vedrører erstatning, kan kun påklages af den, der anser sig for berettiget til erstatning.

En evt. klage skal indgives skriftligt til Naturklagenævnet inden 4 uger fra den offentlige bekendtgørelse af denne afgørelse.

Niels Olesen

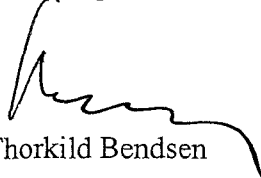
Thorkild Bendsen
nævnets formand

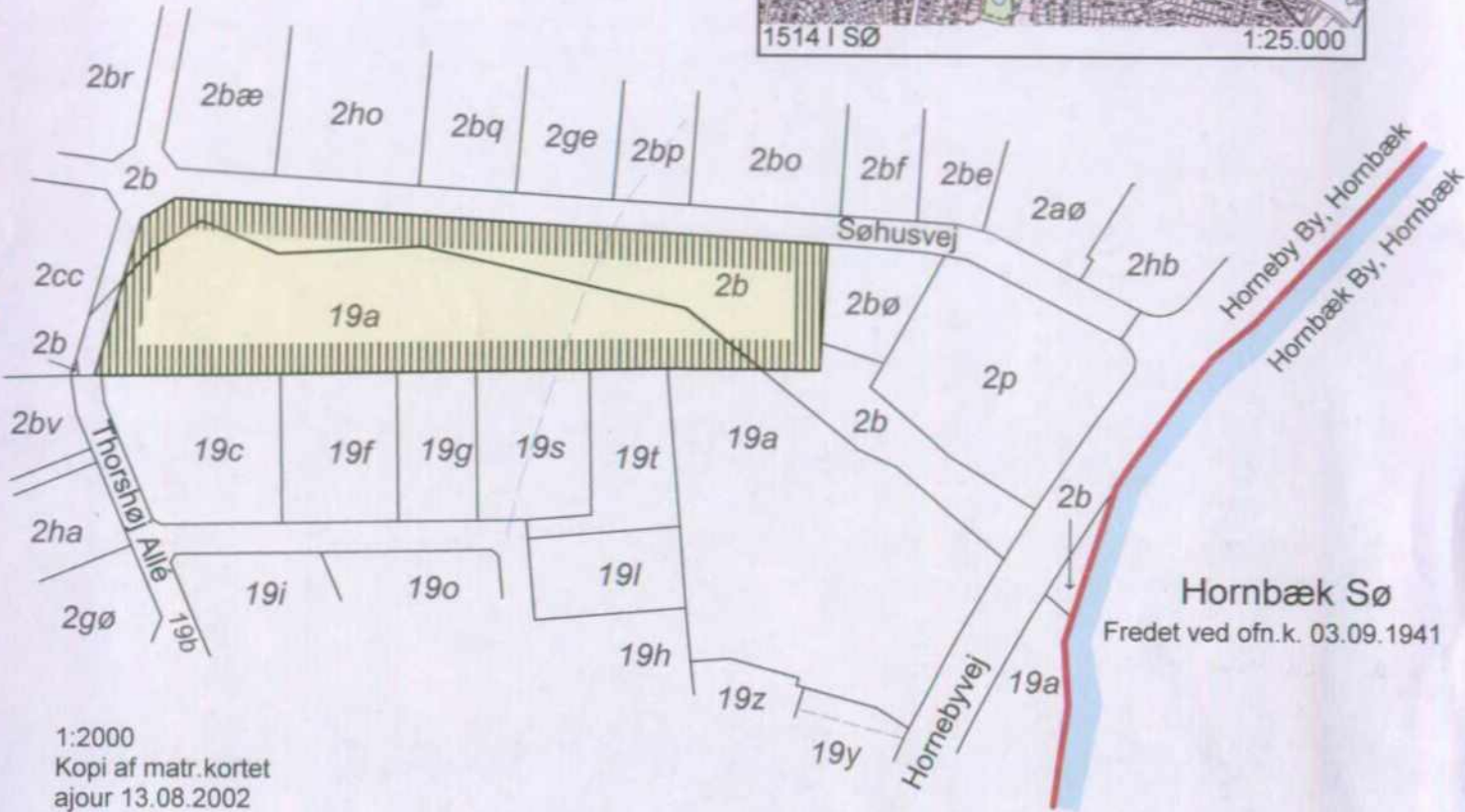
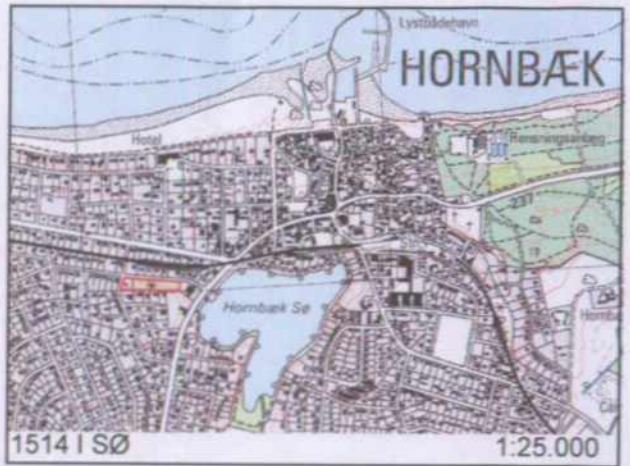
Ellen Daugaard Hansen

Kopiens rigtighed bekræftes.

Fredningsnævnet for Frederiksborg Amt, den

22 SEP. 2005

Thorkild Bendsen

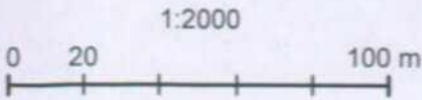

1:2000
Kopi af matr.kortet
ajour 13.08.2002

FREDNINGSKORT
FREDNINGSNÆVNETS
afgørelse september 2005
FS: 77/02

Signaturforklaring

- ||||| fredningsgrænse
- søbyggelinie i h.t. NBL's §16

Hornbæk Indlandsklit

Del af
Horneby By, Hornbæk
Helsingør Kommune
Frederiksborg Amt

Udfærdiget august 2002 af
Danmarks Naturfredningsforening
Jr.nr 1-2

DISPENSATIONER>

Afgørelser – Reg. nr.: 08045.00

Dispensationer i perioden: 02-10-2005

Fredningsnævnet for Frederiksborg Amt

Sct. Anna Gade 5 A, 3000 Helsingør

Tlf. 49258120 Fax. 49214686

Den 2. oktober 2006

**Modtaget i
Skov- og Naturstyrelsen****- 4 OKT. 2006****FS 127/05. Dispensation til vendeplads og pumpestation på Hornbæk Indlandsklit, matr. nr. 2b og 19a Horneby by, Hornbæk.**

Fredningsnævnet har ved brev af 26. december 2005 modtaget en klage fra Jens Christian Olesen i anledning af, dels at Helsingør Kommune i strid med fredningen af Hornbæk Indlandsklit har anlagt en kloakpumpestation på det fredede areal på hjørnet af Søhusvej og Thorshøj Allé, dels at kommunen ved vejsynskendelse har truffet beslutning om udbedring af Søhusvej, der bl.a. indebærer etablering af en vendeplads for biler tildels på den fredede del af hjørnet mellem Søhusvej og Thorshøj Allé.

Fredningsnævnet har i anledning af klagen indhentet udtalelser fra Helsingør Kommune, der har søgt om lovliggørelse af pumpestationen og tilladelse til etablering af vendepladsen. I sagen er tillige indhentet udtalelser fra Frederiksborg Amt og Danmarks Naturfredningsforening, ligesom der er afholdt et møde med besigtigelse den 27. september 2006 med deltagelse af klageren m.fl. og repræsentanter for Helsingør Kommune, Frederiksborg Amt, Helsingør Stiftsøvrighed, Helsingør Domprovstiudvalg, Hornbæk Menighedsråd og Danmarks Naturfredningsforening.

Nedenfor refereres Frederiksborg Amts brev af 20. september 2006 til nævnet, idet brevet indeholder en redegørelse for sagens forløb og for fredningen:

"Frederiksborg Amt har siden marts 2006 modtaget anmodninger om udtalelser i anledning af, at Helsingør Kommune ved vejsyn har anbefalet en vendeplads i fredet område.

Kommunen har i foråret 2005 kloakeret området. Ved denne lejlighed er der etableret en pumpestation på det fredede areal.

Rids af sagen.

Hornbæk indlandsklit er fredet for ganske nyligt ifølge forslag fra DN af 10. oktober 2002. Fredningsnævnets afgørelse af 22. september 2005 er af Domprovstiet 17. oktober 2005 påklaget til Naturklagenævnet. Klagen vedrører erstatningsspørgsmål. Naturklagenævnet har endnu ikke truffet afgørelse i sagen.

Kommunen og Domprovstiet har tilsyneladende været usikre på den juridiske rækkevidde af fredningsforslaget og Fredningsnævnets afgørelse. Således er der foretaget og planlagt tiltag på arealet uden forudgående ansøgning til Fredningsnævnet.

Fredningsforslag har imidlertid retsgyldighed i lighed med vedtagne fredninger i form af tinglyste kendelser.

Tiltag og zonestatus.

En pumpestation er i foråret 2005 anlagt i forbindelse med kloakering.

Hertil kommer, at kommunen på foranledning af en borgerhenvendelse har foretaget vejsyn, og anbefalet lukning af Søhusevejen med en bom ved Thorshøj Alle.

Lukningen fordrer imidlertid etablering af en befæstet vendeplads på det fredede areal. Det er fremhævet, at renovationsvogne på ca. 12 meters længde skal kunne vende her. Det fremgår af kommunens forslag til vejkendelse, at vendepladsen skal befæstes med grus, samt forsynes med et bærende lag af græsarmeringssten.

Vejsynet er af kommunen foretaget med hjemmel i privatvejslovens kapitel 10 og vejbidragslovens §§11-13.

Indlandsklitten og vejen ligger, når der ses bort fra vejens allerøstligste del, i sommerhuszone.

Amtets besigtigelse og telefonisk drøftelse med kommunen.

Frederiksborg Amt har som tilsynsmyndighed og teknisk sekretariat for Fredningsnævnet besigtiget pumpestationen og arealet til den påtænkte vendeplads 19. september 2006.

Styrehuset til pumpestationen står på det fredede areal. Huset udgør en ca. 1 meter bred og ca. 1,5 meter og 0,3 meter bred, sort kasse med advarselsslampe. Ved styrehuset er kloakpumpestationen

forsynet med et udluftningsrør (brun/rødt). Røret rager ca. 80 cm op over jordoverfladen. Et areal "foran" styrehuset er forsynet med ca. 32 m² græsarmeringssten. Største delen heraf ligger ligeledes på det fredede areal. Der synes at være tale om en terrænændring i forbindelse med anlæggelsen af pumpestationen. Fredningsnævnet har ikke modtaget ansøgning om etablering af pumpestationen, og amtet har som tilsynsmyndighed heller ikke fået tilsendt ansøgning herom.

Vendepladsen vil, ifølge de til amtet tilsendte tegninger, berøre det fredede areal. Kommunen har 19. september 2006 telefonisk meddelt, at såvel kommunens vejafdeling som spildevandsafdeling vil deltage i Fredningsnævnets besigtigelse 27. september 2006.

Begrundelsen for at etablere bom og vendeplads er, at vejen ønskes bibeholdt som grusvej ud for Indlandsklitten. En grusvej vil ifølge kommunens opfattelse ikke kunne bære trafik på strækningen frem til N.P. Jørgensens Vej.

Fredningsmæssige forhold.

Vejarealet, der ejes af Folkekirken, er *ikke* fredet.

Af vedlagte skitse fremgår, at vendeplads og en del af pumpestationen ligger på det nyligt fredede areal på matr.nr. 2b Horneby By, Hornbæk.

Arealet er fredet ved Fredningsnævnets afgørelse af 22. september 2005.

Formålet med fredningen er efter § 1.

- *at sikre områdets landskabelige og natur- og kulturhistoriske værdier med adgang til naturgenopretning og pleje.*
- *at bevare Hornbæk Indlandsklit som nærrecreativt område med offentlig adgang*
- *at friholde Hornbæk Indlandsklit for byggeri, tekniske anlæg m. v.*

Særbestemmelser:

Vedrørende bebyggelser, tekniske anlæg m.v. § 2.

- *Der må ikke opføres bygninger af nogen art på arealet. Der må ikke føres jord- eller luftledninger over arealet.*

Fredningsnævnet kan undtagelsesvis meddele tilladelse til nedgravning af samfundsmæssigt absolut nødvendige rør- og kabelføringer, såfremt det kan dokumenteres, at det ikke kan placeres andet steds, og på betingelse af at arealet reetableres til hidtidigt niveau umiddelbart efter indgrebet.

Terrænændringer § 3.

Der må ikke foretages terrænændringer af nogen art på det fredede areal, heller ikke i form af lokal råstofudnyttelse, trappeanlæg eller lignende.

Udtalelser fra berørte/klageberettigede (summarisk gengivet):

Domprovstiet

Helsingør Domprovstiudvalg har påklaget kommunens afgørelse vedrørende istandsættelse og indretning af en del af Søhusevej til Vejdirektoratet. Klagen går på fordelingen af betaling for anlæg og vejrenovering. Vejdirektoratets afgørelse er ikke amtet bekendt. Kommunen har dd oplyst, at fredningsforholdet ikke nævnes i afgørelsen.

Domprovstiudvalget fremfører i klagen til Vejdirektoratet af 21. december 2005 endvidere: "*Hvad angår forholdet om vendeplads har præstegårdskonsulenten anført, at såfremt "klitten " ikke fredes, vil vendepladsens placering have indflydelse på anvendelsen af "klitten " og dermed påvirke dens værdi for MR (Menighedsrådet) "*

"PU (Provstiudvalget) finder, at etableres en vendeplads på MR's matrikel, må der ydes erstatning..... "

Hertil kan amtet tilføje, at Fredningsnævnets afgørelse, om end påklaget til Naturklagenævnet, er gældende i sin nuværende udformning indtil Naturklagenævnet eventuelt træffer en anden afgørelse.

DN

Foreningen anfører, at kommunen med sine tiltag "*ikke respekterer fredningsinstituttet..... Ud fra værdispildshensyn skal foreningen imidlertid som sagsrejsjer tilkendegive, at man vil kunne anbefale en lovliggørende dispensation for pumpestationen såfremt der indkommer en rimeligt begrundet redegørelse for årsagerne..... Dog bør pumpestationen afskærmes med lokalt hjemmehørende beplantning og flisebelægningen fjernes "*

Beboere på Søhusvej (brev af 15. maj 2006)

Anbefaler, at bom og vendeplads som tidligere etableres ved N.P. Jørgensensvej, "og på det sted kan der uden problemer etableres vendeplads".

"Lukningen med bom ved Thorshøj Alle betyder nemlig, at der skal etableres 2 vendepladser. Imellem disse 2 vendepladser er der i forvejen anlagt en kloakpumpestation med "styrehus" delvist på det fredede areal. Der vil således opstå en forholdsvis stor skæmmende pladsdannelse. Ved etablering af vendeplads på det fredede areal vil det blive nødvendigt at fælde træer og fjerne endnu mere af kratbevoksning. Desuden vil græsarmeringssten være et unaturligt element i den smukke Indlandsklit... ..".

Brevet supplerer tidligere brev til Fredningsnævnet af 15. maj 2006.

Vurdering.

Armering af en vendeplads anses for i strid med fredningens formål - *at sikre områdets landskabelige og natur- og kulturhistoriske værdier samt at friholde Hornbæk Indlandsklit for byggeri, tekniske anlæg m.v.*

Endvidere er vendeplads og kloakpumpestation i strid med forbudet mod etablering af tekniske anlæg. - Det er udtrykkeligt nævnt i fredningsteksten, at dispensation kun kan gives, når der foreligger særlige omstændigheder:

Fredningsnævnet kan undtagelsesvis meddele tilladelse til nedgravning af samfundsmæssigt absolut nødvendige rør- og kabelføringer, såfremt det kan dokumenteres, at det ikke kan placeres andet steds, og på betingelse af at arealet reetableres til hidtidigt niveau umiddelbart efter indgrebet.

Selve kloakpumpeanlægget (underjorden) med armering, er et teknisk anlæg, der ikke levner det oprindelige overfladeniveau tilbage. Her er tale om *terrænændringer* i strid med terrænændringsforbuddet i § 3.

Styrehuset til kloakpumpen påvirker det fredede areal betragteligt visuelt. Teknikskabet er især skæmmende, når man kommer fra vest ad Søhusevej. Netop her fra skal man kunne se klitten.

Amtet finder *ikke*, at skabet kan skjules med beplantning, da det netop er hensigten med fredningen, at åbne for indsynet til klitten ved naturpleje, d.v.s. fjernelse af krat, træer og buske. Amtet anbefaler derfor, at terrænet over pumpebrønden reetableres til det oprindelige, men at styrehuset og udluftningsrøret flyttes ud af fredningen til hækken på den modsatte side af Thorshøj Allé.

Amtet kan ikke anbefale vendepladsen, da armering med mere grus end den nuværende vejbane er i strid med fredningsbestemmelserne. Vendepladsen vil påvirke indsynet til klitten visuelt. Hvorvidt grusvejen, der ikke er fredet, kan bære en trafikbelastning som hidtil - hvor bommen stod ved N.P. Jørgensens Vej - bør belyses yderligere. Da her er tale om et sommerhusområde anses færdselsbehovet på Søhusevej for begrænset. Det ønskes ligeledes belyst, hvorvidt der findes en gruslignende belægning med bedre bæreevne, så bommen kan forblive ved N.P. Jørgensens Vej.

Anbefaling.

Amtet kan med udgangspunkt i fredningens nylige vedtagelse ikke anbefale bibeholdelse af pumpestation med dens nuværende udformning. Pumpestationen anbefales reetableret til hidtidige overfladeniveau, samtidig med at styrehus og udluftningsrør flyttes ud af fredningen.

Amtet kan ikke anbefale etableringen af vendeplads. - - - - ”

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningsnævnet finder det beklageligt, at Helsingør Kommune har anlagt pumpestationen og truffet afgørelse om anlæg af vendepladsen uden at have været opmærksom på fredningen af indlandsklitten.

Vendepladsen:

Det er under sagen oplyst, at den ønskede vendeplads i forbindelse med opdeling af Søhusvej vil kunne anlægges uden for det fredede område. Allerede som følge heraf finder nævnet ikke grundlag for at meddele dispensation efter naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, til det ansøgte. Nævnet meddeler derfor **afslag** på denne del af Helsingør Kommunes ansøgning.

Pumpestationen:

Anlægget er i strid med fredningen dels på grund af de opstillede installationer, dels på grund af terrænændringerne i forbindelse dermed.

Fredningsnævnet har noteret sig, at anlægget vil kunne bringes uden for det fredede område ved at blive flyttet få meter nærmere krydset mellem Søhusvej og Thorshøj Allé. Anlæggets skæmmende virkning vil derved blive forøget.

Fredningsnævnet finder det under disse omstændigheder acceptabelt at tillade, at anlægget forbliver på stedet, såfremt skabet afskærmes med lokalt hjemmehørende beplantning.

Nævnet tager til efterretning, at det af hensyn til servicering af anlægget skal være muligt at køre en bil ind til pumpestationen. Nævnet godkender derfor tillige den udførte terrænregulering og græsarmeringsbelægning på stedet.

Nævnet meddeler herefter i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, **lovliggørelse** af det etablerede kloakpumpeanlæg på **vilkår**, at skabet afskærmes med lokalt hjemmehørende beplantning. Fristen for beplantningen fastsættes til 6 måneder fra afgørelsens dato.

Klagevejledning

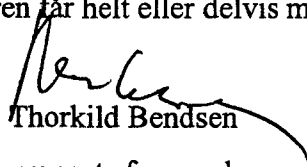
Nævnets afgørelse kan inden 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt, påklages til Naturklagenævnet af adressaten for afgørelsen, ejeren af den ejendom som afgørelsen vedrører, offentlige myndigheder og lokale foreninger o.lign, som har en væsentlig interesse i afgørelsen, samt landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

En eventuel klage stiles til Naturklagenævnet og indsendes til fredningsnævnet.

Det er en betingelse for Naturklagenævnets behandling af en klage, at klageren indbetaler et gebyr på 500 kr. til Naturklagenævnet. Nævnet vil sende klageren en opkrævning på gebyret, når nævnet har modtaget klagen fra fredningsnævnet. Naturklagenævnet vil ikke påbegynde behandlingen af klagen, før gebyret er modtaget.

Vejledning om gebyrordningen kan findes på Naturklagenævnets hjemmeside www.nkn.dk
Gebyret tilbagebetales, hvis klageren får helt eller delvis medhold i sin klage.

Niels Olesen

Thorkild Bendsen
nævnets formand

Nina Uhland Kristensen

Denne afgørelse er sendt til:

Helsingør Kommune, Teknisk Forvaltning

J.nr. 04/4218

Frederiksborg Amt

J.nr. 8-70-51-8-217-3-06

Skov- og Naturstyrelsen

Danmarks Naturfredningsforening

Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomité v/ Ebbe Kanneworff

Friluftsrådet

Friluftsrådets amtsformand, Poul Erik Pedersen

Dansk Ornitologisk Forenings lokalafd. for Københavnsområdet, att. Fredningsudvalget

Helsingør Domprovstiudvalg

Helsingør Stiftsøvrighed

Hornbæk Menighedsråd v/ Jytte Berthelsen

Sognepræst Bodil Olesen

Jens Christian Olesen, Schlegels Allé 6, 4. tv., 1807 Frederiksberg C

Rie Maibøll, Vodroffsvej 33, 4, lejl. 0015, 1900 Frederiksberg C

Nævnsmedlem Niels Olesen

Nævnsmedlem Nina Uhland Kristensen